

občinsko glasilo

maj 2021 | številka 4 | letnik XXII

Hrpelje-Kozina

Na stičišču treh svetov

AFRIŠKA PRAŠIČJA KUGA, SEDAJ ZELO BLIZU NAS

Od leta 2014 se afriška prašičja kuga širi po državah Evropske unije, zato obstaja veliko tveganje za vnos bolezni tudi v Slovenijo. Zaradi hitrega širjenja je izrednega pomena dosledno izvajanje preventivnih ukrepov.

Kaj je afriška prašičja kuga ali APK?

APK je zelo nevarna, nalezljiva, virusna **bolezen domačih in divjih prašičev**. Širi se hitro, predvsem s stikom zdravih prašičev z okuženimi. Smrtnost je do 100-odstotna, škode pa so velike. Poleg prašičev so glavni prenašalci APK tudi **ljudje, ki ne zbolijo, temveč prenašajo virus z obleko, obutvijo, priborom, hrano, prevoznimi sredstvi ...** Prenašalci bolezni so pogosto tudi psi.

Kako prepoznamo APK?

Pri prašičih posumimo na APK, če opazimo naslednje simptome:

- nenaden pogin,
- povišano telesno temperaturo 40,5 do 42 °C,
- rdečino po koži (vršički ušes, repa, spodnjih delov okončin, deli prsi in trebuha),
- zmanjšan apetit, apatičnost, cianozo, motnje v koordinaciji,
- bruhanje, drisko, izcedek iz oči in abortuse.

Pri divjih prašičih je značilen nenaden pogin večjega števila živali na določenem območju. Okuženi

prašiči se nenavadno obnašajo, so dezorientirani, izčrpani, zaostajajo za tropom ...

Kako moramo ravnati, ko opazimo poginulo žival?

V skladu z Zakonom o nujnih ukrepih zaradi afriške prašičje kuge (ZNUAPK), Uradni list RS št. 200/2020, smo dolžni prijaviti vsako najdbo poginulega prašiča ali njegove ostanke Centru za obveščanje, na številko 112. Prijava naj vsebuje podatke o najditelju, lokacijo in čas najdbe, starost in spol prašiča (če je možno), vidne spremembe na prašiču, možnost dostopa do mesta najdbe.

Najdenih trupel ne premikamo. Najditelj označi lokacijo, omeji svoje gibanje, pri čemer vsaj 72 ur oziroma do negativnega izvida preiskave APK ne sme vstopati v objekte, kjer se redijo domači prašiči, in v obore, kjer so divji prašiči. Nujno očistimo in razkužimo obleko, obutev in pripomočke.

Kako preprečimo širjenje bolezni?

Zavedati se moramo, da so preventivni ukrepi izjemno pomembni, kjer imajo ključno vlogo gozdarski delavci, lovci, rejci prašičev in drugi obiskovalci gozdov.

REJCI:

- pri delu z živalmi uporabljajte zaščitno obleko, obutev in redno

razkužujte roke in opremo,

- omejite dostop osebam na dvorišče in hleve s prašiči,
- postavite razkuževalne bariere pred vhod v hlev,
- preprečujte stik med domačimi in divjimi prašiči,
- nove živali dajte v izolacijo, preden jih združite z vašo čredo,
- s potovanj iz drugih držav ne prinašajte mesa in mesnih izdelkov.

LOVCI, GOZDARJI, OBISKOVALCI GOZDA:

- če najdete poginulo, poveženo ali sumljivo žival, to nemudoma sporočite Centru za obveščanje na 112,
- ostanke hrane odvrzite v zaprte smetnjake,
- preden pridete v stik z domačimi prašiči, se preobujete, preoblecite, umijte in razkužite roke; operite in razkužite opremo, ki ste jo uporabljali v gozdu,
- z lovskega turizma ne prinašajte izdelkov z območij, kjer veljajo omejitve zaradi APK.

S svojim odgovornim ravnanjem lahko preprečimo širjenje APK in se izognemo veliki gospodarski škodi. Nenazadnje je to tudi naša moralna, naravi odgovorna in zakonska obveznost.

Sladana Jovičič, ZGS, OE Sežana

LIFENATURAVIVA Biodiverziteta – umetnost življenja
Biodiversity – Art of Life

Kače, kuščarji in želve – plazeči prebivalci naše okolice

Avtorica besedila: dr. Anamarija Žagar

Plazilci (Reptilia) so skupina živali, med katere sodijo vsem dobro poznane kače, sem pa spada tudi želva in nemalokrat ljubkovalno poimenovani martinčki – to so kuščarji. Te živali so izjemno dobro prilagojene na kopenski način življenja. Njihova koža je prekrita z luskami, ki preprečujejo izhlapevanje vode, in večina vrst izlega trdolutinasta jajca. Imajo kar nekaj posebnih lastnosti, kot je redna zamenjava kože, ko jim postane pretesna, kar imenujemo levitev. V naravi lahko naletimo na slečeno kačjo kožo, čemur pravimo kačji lev. Njihova druga posebnost je, da svojo telesno temperaturo uravnavajo s pomočjo okolja tako, da se izpostavljajo ali umikajo sončnemu sevanju. Ko se sončijo, jih tudi mi lažje vidimo, saj se drugače večino časa dobro skrivajo v travi, grmovju ali kupu kamenja. V Sloveniji živi 22 vrst plazilcev, ki pa so danes ogrožene zaradi izgube primernih življenjskih prostorov, povozov na cestah, namernega pobijanja in podnebnih sprememb. Močvirska sklednica je naša edina sladkovodna vrsta želve s temnim oklepom, ki je na zgornji strani posut z drobnimi rumenimi pegami. Prebiva v ribnikih, mlakah, mokriščih ter v mirnih in počasnih vodotokih z blatnim dnom. Ne mara hitro tekočih voda in ne more preživeti, če bregovi niso vsaj malo zarasli, kjer si najde skrivališče pred plenilci. Zato moramo skrbeti za ohranjanje zaraslih bregov in počasnih voda z blatnim dnom. Martinček je ime eni od 11 vrst kuščarjev, ki živijo v Sloveniji. Samci so po bokih živo zelene barve, med-

Slepec izgleda kot kača, ampak je v resnici breznoži kuščar. Njegova najljubša hrana so polži in je zato dobrodošel prebivalec naših vrtov.

Foto: Davorin Tome

tem ko so samice bolj neuglednih rjavih barv. Posebnost ali morda kar »supermoč« kuščarjev, ki jo ima tudi martinček, je ta, da lahko odvržejo rep in jim na istem mestu zraste nov. To taktiko uporabijo, da ubežijo napadalcu, ki jih zagrabi za rep. Odtrgan rep se zaradi refleksov v mišicah na tleh zvija in poskakuje, kar napadalca zamoti in kuščarica lahko medtem uide na varno. Martinčki zelo radi jedo večje žuželke in prebivajo na meji travnikov z gozdom. Pri nas beležimo drastičen upad pojavljanja te vrste, kar je najverjetneje povezano z intenzivnim kmetijstvom in uporabo insekticidov, ki so zmanjšali število njihovega plena. Če pustimo naravi, da odigra svojo vlogo, bi martinčki in druge kuščarice lahko za nas poskrbeli, da žuželk ne bi bilo preveč, vendar pa bi morali za to kmetovati bolj sonaravno. Zaradi pritalnega plazečega načina premikanja so pri kačah okončine povsem pokrnele in so brez nog. Te

plazeče prebivalke naše okolice so za marsikoga razlog za strah. Zelo pogosto gre pri srečanju s kačo za prestrašenost obeh vpletenih, človeka in kače, saj je namreč prva strategija kač, da pred nevarnostjo pobegnejo na varno v najbližje skrivališče. Izjemno dobre so tudi v skrivanju, pri čemer jim pomaga varovalna barva. Smokulja je kača, ki ima svetlo rjavo ali sivo barvo telesa, po celotni dolžini od vratu do repa pa ima še temne lise kot šahovnica. Živi v travnato-gozdni pokrajini, kjer se izredno dobro skriva med travo, vejami ali listjem in jo opazi le izurjeno oko. Vsa ta pestrost plazilcev je pomembna v naravi in za nas. Njihova vloga v ekosistemu je, da plenijo in regulirajo številčnost svojega plena. Prehranjujejo se s širokim spektrom živali, od različnih žuželk, pajkov, polžev, do rib, dvoživk, voluharic, miši, podgan, tudi ptičev in celo plazilcev. Če jih ni, je luknja v prehranski mreži velika in ravnovesje se lahko podre. Za njihovo ohranjanje lahko skrbimo vsi, s tem da jih namerno ne ogrožamo, smo pazljivi na cesti, spodbujamo sonaravno kmetijstvo, in uredimo vrtove na biodiverziteti prijazen način. V okviru projekta Life Naturaviva smo organizirali natečaj, v katerem iščemo biodiverziteti najbolj prijazen vrt in vas vljudno vabimo k sodelovanju!

Podnapis k fotografiji:

Slepec izgleda kot kača, ampak je v resnici breznoži kuščar. Njegova najljubša hrana so polži in je zato dobrodošel prebivalec naših vrtov.